

27.9.2020

Sosiaali- ja terveysministeriö
lausuntopalvelu.fi
kirjaamo@stm.fi

ASIA Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi tartuntatautilain muuttamisesta

VN/15739/2020 ja STM083:00/2020

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt Lääkäripalveluyritykset ry:n (LPY) lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä poliisilain 2 luvun 9 §:n väliaikaisesta muuttamisesta.

Hallituksen 9.6.2020 tekemän linjauksen mukaisesti tartuntatautilakiin (1227/2016) on valmisteltu muutokset koskien sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnan ohjausta, elinkeino- ja muun toiminnan asiakastilojen käytölle ja tapahtumien järjestämiselle asetettavia edellytyksiä sekä mahdollisuutta tehdä eristämispäätös henkilön asuntoon tai muuhun päätöksen antajan hyväksymään tai osoittamaan paikkaan. Lisäksi lakiin ehdotetaan joitakin muita muutoksia.

Lakimuutosten tavoitteena on hallituksen hybridistrategian ja toimintasuunnitelman mukaisesti estää koronavirustaudin leviämistä väestössä. Lisäksi sääntelyllä pyritään turvaamaan sosiaali- ja terveyspalvelujärjestelmän toimintakykyä, jos tautitilanne pahenee.

LPY kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

Lakiesityksen yleisperusteluista

Esitys tartuntatautilain muutostarpeesta on perusteltu ja kannatettava. Normaaliajan lainsäädäntöön tarvitaan toimivaltaisille viranomaisille riittävät valtuudet yleisvaarallisen tartuntataudin leviämisen estämiseksi.

Järjestämis- ja rahoitusvastuu julkisella sektorilla

LPY korostaa, että julkisella sektorilla on järjestämis- ja rahoitusvastuu lakisääteisistä sosiaali- ja terveyspalveluista – myös tartuntatautilain mukaisista toimenpiteistä. Kyseisiä palveluita tuottavat myös yksityiset palveluntuottajat. Julkisen sektorin pitää hyödyntää yksityisen sektorin tarjoamia mahdollisuuksia tarkoituksenmukaisella tavalla myös poikkeusoloissa, kuten pandemian aikana.

Sopimukseen perustuva yhteistyö

Yksityiset toimijat tuottavat julkisrahoitteisia palveluita sopimukseen perustuen (esimerkiksi hankintasopimus tai sopimus palveluseleillä tuotettavista palveluista). Myös poikkeusolosuhteissa, esimerkiksi pandemian aikana, yksityisen sektorin toimijoiden hyödyntämisen täytyy

27.9.2020

perustua sopimukseen. Ideaalitalanne olisi, jos poikkeusolosuhteisiin olisi voitu varautua etukäteen alkuperäisissä sopimuksissa. Jos kyseinen varautuminen ei ole ollut mahdollista, on julkisen sektorin järjestämistä vastaavien tahon pyrittävä tekemään määräaikainen, tilapäinen sopimus palveluntuottajan/-tuottajien kanssa. Sopimuksessa määritellään hankittava palvelu ja siitä maksettava korvaus. Näitä sopimuksia valmisteltaessa on noudatettava voimassa olevaa lakia julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista.

Viranomaisen tartuntatautilakiin perustuva määräys ei saa haitata yksityisen toimijan toimiluvan mukaisten velvoitteiden hoitamista.

Tartuntatautilain mukaisten toimenpiteiden (kansallisten tai alueellisten) on kohdeltava yhdenvertaisesti sekä julkisen että yksityisen sektorin palveluntuottajia ja niiden asiakkaita.

Kustannusvastuu julkisella sektorilla

Tartuntatautilain mukaisten toimenpiteiden järjestämistä ja kustannusvastuu on julkisella sektorilla, valtiolla tai kunnilla. Jos julkisen sektorin järjestämistä vastaava taho joutuu turvautumaan lakiesityksen mukaiseen viimesijaiseen keinoon ja määräämään yksityisen sektorin palveluntuottajat vastaanottamaan julkisen sektorin vastuulla olevia asiakkaita/potilaita, on korvausperusteista lähtökohtaisesti sovittava etukäteen. Järjestämistä vastaavassa tahossa olevan taho on korvattava yksityiselle palveluntuottajalle 9 a §:n mukaisesta päätöksestä suoraan aiheutuneet ylimääräiset kustannukset ja muut taloudelliset menetykset kuten lakiesitykseen on kirjattu.

Yksityisen sektorin hyödyntäminen poikkeusoloissa

Yksityisen sosiaali- ja terveyspalvelusektorin palveluntuottajilla on resursseja ja mahdollisuuksia tarjota apua julkisen sektorin järjestämistä vastaaville tahoille myös poikkeusoloissa. Esimerkiksi koronapandemian aikana yksityiset toimijat voisivat hoitaa hoitajajonoissa olevia potilaita sekä tuottaa testauspalveluita ja niihin liittyvää laboratoriodiagnostiikkaa.

Yksityisen sektorin nykyistä laajempi hyödyntäminen mahdollistaisi osaltaan nopeamman paluun normaaliolosuhteisiin. Ei ole tarkoituksenmukaista, että hoitojonot ja sitä kautta hoito-velka kasvavat kohtuuttomasti poikkeusolojen aikana.

Koronapandemian aiheuttamat lisäkustannukset korvattava oikeudenmukaisesti

LPY muistuttaa, että COVID-19-pandemian aikana palveluntuottajille on jo aiheutunut merkittäviä lisäkustannuksia muun muassa suojautumisesta, testaamisesta ja karanteenikäytännöistä. Näitä kustannuksia ei ole pystytty ottamaan huomioon voimassa olevissa yksityisten toimijoiden kanssa tehdyissä sopimuksissa. Valtio on luvannut korvata täysimääräisesti kunnille ja kuntayhtymille koronapandemiasta aiheutuneet lisäkustannukset (ks. valtion IV lisäbudjetti 2020). LPY pitää itsestään selvänä, että myös yksityisille palveluntuottajille korvataan koronapandemian aiheuttamat ylimääräiset kustannukset ja niiden korvaamiseen varaudutaan myös ensi vuoden osalta.

27.9.2020

Palveluntuottajien tasapuolisen kohtelun turvaamiseksi ja ylimääräisen hallinnollisen taakan vähentämiseksi olisi perusteltua määritellä ja säädösten avulla säätää edellä mainituille korvauksille kansalliset korvausperusteet, joita kunnat ja kuntayhtymät velvoitetaan noudattamaan.

Lopuksi

Akuutin koronapandemian vuoksi tartuntatautilain muutokset on perusteltua toteuttaa esitellyllä tavalla nopeutetussa aikataulussa. Varautumistarvetta mahdollisiin poikkeusolosuhteisiin on syytä arvioida huolella uudestaan sosiaali- ja terveyspalvelujärjestelmän kokonaisuudistuksen (sote-uudistus) valmistelun yhteydessä. Valmiuksien kohottaminen edellyttäneen muutoksia useisiin soten ns. sisältölakeihin, esimerkiksi terveydenhuoltolakiin. Koronakriisin kokemusten perusteella myös valmiuslain uudistamistarve on ilmeinen.

Lääkäripalveluyritykset ry:n puolesta,

Ismo Partanen
toiminnanjohtaja
p. 040 518 5799
ismo.partanen@lpy.fi